

El setge de Barcelona

Principal

Amunt

Des de finals de juliol de 1713 Barcelona és rodejada.

Fruit de la situació d'ocupació de tot el país les institucions catalanes no poden funcionar normalment. La Generalitat no es pot renovar ni poden acudir els representants elegits. Així doncs, des de principis de 1714 és el Consell de Cent de Barcelona el que agafa a la pràctica el control de la situació.

S'elegeix al general Villaroel, militar borbònic fins l'ofensiva de 1710, comandant de l'exèrcit català.

La defensa de Barcelona està composta en aquells inicis del setge per:

- 4.700 membres de la **Coronela**. Aquests homes formen part dels gremis professionals i estan sota les ordres del Conseller en Cap, Rafael de Casanova, des de finals de 1713.

- 2.000 soldats regulars entre els aixecats per la Generalitat als inicis de la guerra, els que havien abandonat l'exèrcit imperial i voluntaris valencians i aragonesos amb alguns alemanys, hongaresos i italians, tots ells enquadrats en els següents 8 regiments:

- Diputació, de la Ciutat, Nebot, Concepció, Sta. Eulàlia, Roser, Sant Narcís i Mare de Deu dels desemparats.

- 370 de cavalleria es a dir com uns 3 esquadrons, es a dir menys que un regiment orgànic de cavalleria, organitzats en 2 "regiments" sota les ordres de Joan Baptista Lleida i Sebastià Dalmau, el regiment de Sant Jordi i el de la Fe. A aquests caldria sumar-hi uns 100 Hússars i un nombre indeterminat dels cuirassers de Sant Miquel.

- algunes peces d'artilleria amb uns 300 servidors sota les ordres del general Basset.

- Uns 1.000 miquelets i altres irregulars.

En total doncs cal pensar que hi devia haver uns 8.500 combatents a dins de Barcelona.

A aquestes forces cal afegir que quedaven uns 2.000 miquelets i voluntaris desperdigats per el territori.

En definitiva els catalans estàvem estrictament sols enfront de l'enorme exèrcit franco-panyol del duc de Pòpuli, que arriba als 55.000 efectius més la flota de bloqueig.

Aquest bloqueig és permeable i cal recordar que les illes eren encara territori austriacista i per tant arriben combois des de Mallorca.

Durant el setge, a banda d'aguantar els bombardejos i les escomeses dels atacants, cal ressaltar les heroiques sortides més enllà de les muralles en operacions de càstig contra els

borbònics. Un exemple d'aquests atacs va tenir lloc el 6 de setembre de 1713 quan un grup de combat compost per 350 soldats d'infanteria i 100 genets (l'esquadró de St. Jordi) desorganitzen als atacants de la banda de Sants. Va haver-hi moltes més sortides com aquests que tenien per objectiu tan el de causar baixes a l'enemic com el de requisar material.

L'exèrcit enemic no aconsegueix rendir la ciutat per fam o per els importants bombardejos d'artilleria. Els mesos passen i al gener, l'aixecament a l'interior de Catalunya provoca la suavització de les accions. Així van passant els mesos fins a l'estiu següent en que arriben tropes franceses de reforç, alliberades pel tractat de Radstadt, amb el nou comandant al capdavant, el duc de Berwick, al juliol de 1714.

La desproporció de forces és brutal:

Catalunya està totalment ocupada per uns 86.000 soldats, dels quals 10.000 són francesos, i 39.000 assetgen Barcelona.

Berwick intensifica el bombardeig de la muralla i comença a cavar trinxeres des del 12 de juliol en zig-zag cap a la muralla a la zona del Besòs el Portal Nou i el baluard de Santa Clara.

Caven fins al dia 24 en que emplacen l'artilleria. L'endemà uns 80 canons i 20 morters comencen a disparar ininterrompudament. Els catalans preparen frenèticament una segona línia de defensa darrera la muralla que era evident acabaria cedint.

Aleshores es va produir el primer gran assalt massiu d'infanteria contra la ciutat la nit del 30 de juliol de 1714. Fins a tres assalts d'infanteria van ser rebutjats un darrera l'altre amb una determinació excepcional. Podeu imaginar però que la situació era insostenible: una any de setge, gana, ferits, malalts, manca de municions i poques tropes i esgotades. Però fins i tot en aquestes condicions es va rebutjar novament una possible negociació per salvar el que es pogués a canvi de la rendició immediata de Barcelona, Cardona i Mallorca. Tanmateix no sabem on haguessin portat aquestes negociacions, sembla que acceptades per els francesos, ja que Felip V demanà deixar amb vida només a les dones i als nens i per descomptat no admetia el manteniment de cap llei pròpia.

Tant era així que fins i tot Lluís XIV va intervenir l'1 d'agost exigint el respecte de la vida i dels bens dels barcelonins.

El 12 d'agost es produí un nou atac dissenyat per Berwick com a definitiu: 16.000 granaders i sapsadors atacarien per la gran bretxa oberta per ocupar els dos baluards, Portal Nou i Santa Clara, i així permetre el pas de la infanteria cap a dins de la ciutat. Els baluards, defensats aferrissadament per la Coronela, es van perdre i es van recuperar a costa de 200 baixes enfront de 900 per part dels assaltants. Però va ser els dies 13 i 14 d'agost en que s'arribà a la màxima brutalitat en el combat i en el cos a cos. Van ser 16 hores continuades de lluita en que els franco-espanyols van ocupar el baluard de Santa Clara del que foren desallotjats en un cos a cos tan extremadament violent que l'ímpetu de la càrrega catalana va continuar muralles avall fins a les trinxeres, desarticulant l'artilleria que pujava. El resultat d'aquests combats és esfereïdor: 700 morts més uns 900 ferits per cada banda.

Si la situació ja era desesperada imaginem-nos com quedava la cosa després d'aquest combat, amb la meitat dels defensors fora de combat i on la fam ja era generalitzada.

Aquells dies havia mort, concretament el dia 12, la reina Anna d'Anglaterra i el seu successor, Jordi I d'Hannover significava un canvi de política molt favorable als interessos catalans. Tanmateix aquest canvi va arribar, per descomptat, massa tard.

L'evident fracàs de l'intent de Berwick i l'altíssim cost en vides van fer que aquest modifiqués la seva tàctica: ara cercaria la rendició mitjançant un bombardeig constant.

Les muralles tenien bretxes obertes per tot arreu i un terç dels edificis de la ciutat estaven destruïts. En aquesta situació Berwick va fer arribar novament la proposta de rendició a la ciutat a canvi d'evitar el pillatge i la violència contra la població. La proposta va ser analitzada el 4 de setembre per la Junta de Govern i, increïblement donada la situació, fou rebutjada de ple per 26 vots contra 4.

Avui dia crec que no pots més que quedar-te perplex davant de la decisió o de com no va guanyar, com a mínim, la proposta de Rafael de Casanova de demanar uns dies d'armistici amb alguna excusa. El cas és que aquest fanatisme resistencialista potser s'explica com diu Soldevila per una espècie de neurosi col·lectiva que s'havia apoderat de Barcelona. El poble va celebrar la decisió i es va nomenar a la mare de Deu de la Mercè generalíssima de l'exèrcit en un clima d'exaltació suïcida enfollida.

Alguns però eren més objectius i veien la realitat, com Villaroel, que per tant va dimitir el 5 de setembre tot i mantenir-se en funcions.

L'assalt definitiu, simultani per 7 bretxes, es produí la nit del 10 al 11 de setembre. La lluita va ser novament duríssima i acarnissada. Els baluards van caure i van ser recuperats, però inexorablement els defensors van prendre peu a dins de la ciutat. Aleshores la lluita va continuar, ara carrer per carrer, casa per casa, barricada a barricada al barri de la Ribera.

Els borbònics van atacar amb 4.300 espanyols a l'ala dreta de l'atac, Portal Nou, i uns 14.000 francesos per les bretxes i el baluard de Santa Clara. Totes aquestes tropes eren de regiments molt experimentats i tan reconeguts com les Guardias Valonas o els regiments Anjou o Couronne. L'atac va ser simultani a tot el sector. L'ala esquerra i el centre atacant, francesos, van poder penetrar per les bretxes i entrar dins de la ciutat. Els espanyols de l'ala dreta, Portal Nou, van ser rebutjats. El Portal Nou va caure quan una massa de soldats va entrar per la bretxa principal de la cortina, va girar a la dreta i va atacar el baluard per darrera. D'allí van atacar el baluard de Sant Pere i d'allí el de Jonqueres, però els defensors d'aquest van arribar a recuperar el baluard fins a dues vegades. A les set del matí la situació estava estabilitzada amb els catalans defensant la primera línia de cases darrera la segona travessera que s'havia aixecat.

A quarts de vuit Villaroel va organitzar les contraatacs catalans a tota la línia del front! pràcticament tothom que podia lluitar va ser mobilitzat, dones i gent gran inclosa amb tota mena d'armes. Villaroel va ser ferit al Pla d'en Llull que no es va poder recuperar. Al centre sí que es va recuperar el convent de Sant Agustí, però va ser sobretot a l'esquerra catalana on la gernació, seguint la bandera de santa Eulàlia i els prohoms de la ciutat van carregar. El baluard de Sant Pere va ser reconquerit i es va seguir atacant el del Portal Nou. Va ser aleshores que el conseller en cap Rafael de Casanova va ser ferit. El front es va tornar estabilitzar amb els dos bàndols esgotats i els atacants esfereïts de la brutal resistència i el carnatge que s'estava produint. Els combats va durar unes hores més però la situació era insostenible.

Després de 10 hores de combats els borbònics comptabilitzaven unes 6.000 baixes per més de 3.000 els catalans. Pocs defensors quedaven ja amb capacitat de combatre i eren les noves lleves de menors les que eren llançades al combat. A les 14 hores, i veient que la Junta de Govern, fins i tot en aquella situació, era incapaç de prendre cap decisió, Villaroel, ferit, prengué l'assenyada decisió de capitular.

Els combats es van aturar però fins l'endemà dia 12 no es començà a negociar els termes de la rendició. Berwick volia, òbviament, una capitulació incondicional, i nosaltres una rendició honorable. Finalment i després d'hores de dures discussions l'anglès bastard cedí,

acceptant de respectar les vides i les possessions dels habitants. L'entrada de les tropes va ser el 13 de setembre i es produí sense incidents. Els catalans havíem patit unes 7.000 baixes més molts civils i els borbònics 14.000.

Totes les lleis pròpies van desaparèixer i començava la repressió.

Inici

Darrera revisió gener 2004